

YE-138

YE-138

32	32
34	34
28	28
26	26
74	74

Natuurbewust vissen in de Noordzee

Natura 2000 als kader voor de zoute sport- en beroepsvisserij

Tekst: Ton IJlstra, Ministerie van LNV, projectleider visserijmaatregelen Natura 2000
Jan-Willem Wijnstroom, Sportvisserij Nederland

Fotografie: Bram Bokkers, Paul van Hoof en Sportvisserij Nederland

De kustzone van de Noordzee is door de minister van LNV aangewezen als Natura 2000 gebied. Deze aanwijzing vormt de opmaat voor het toekomstige beheerplan, waarin nader wordt geregeld hoe instandhouding en/of verbetering van de natuurwaarden zal gaan plaatsvinden en op welke wijze gebruikers van het gebied – waaronder de sport- en beroeps vissers – daaraan kunnen bijdragen.

In 2009 is voor de Noordzeekustzone en de Waddenzee door Imares een nadere inventarisatie van het bestaand gebruik uitgevoerd. Daarbij is per gebruiksvorm beoordeeld in hoeverre er sprake is van mogelijke nadelige effecten op de natuurdoelen. In deze onder regie van Rijkswaterstaat Noord-Nederland uitgevoerde nadere effectenanalyse (NEA) is een klankbordgroep en een consultatiegroep ingesteld, van waaruit input is en wordt geleverd door de diverse gebruikersgroeperingen. Het Productschap Vis en Sportvisserij Nederland zijn daarin vertegenwoordigd. Deze nadere effectenanalyse loopt ook in 2010 nog door. In de tweede fase wordt gekeken naar het op basis van de Nb-wet vergunde bestaand gebruik, externe werking, mitigatie en cumulatie van effecten. Cumulatie houdt in een optelling en daardoor mogelijke versterking van effecten van afzonderlijke activiteiten. Het streven van de bevoegde instanties is om zoveel mogelijk van het bestaande gebruik te regelen in het beheerplan in overleg met gebruikers. Een natuurdoel kan behalve via regulering ook via het spoor van natuurbeheer of natuurontwikkeling worden gerealiseerd.

Visserij in de Noordzeekustzone

Goed inzicht in de aard, omvang en het effect van activiteiten blijkt dus

van groot belang. Voor zowel de sport- als beroepsvisserij is via het proces van de nadere effectenanalyse de nodige informatie aanwezig.

In de Noordzeekustzone worden ongeveer alle vormen van beroepsvisserij aangetroffen. Daarbij moet worden gedacht aan garnalenvisserij, schelpdiervisserij, boomkorvisserij (schol, tong, tarbot), bordenvisserij (schol, tong), zegenvisserij (rondvis, zeebaars, harder), fuikenvisserij (aal), staandwant visserij (schol, tong, kabeljauw) en ook beroepsmatige hengelvissers. Uit gegevens van het Vessel Monitoring System (VMS), een volgsysteem voor commerciële vissersvaartuigen, komt naar voren dat het grootste aantal zeedagen in de Noordzeekustzone wordt gemaakt door de garnalenvisserij, gevolgd door de boomkorvisserij en de bordentrawl. Gemiddeld werd er in de afgelopen jaren ongeveer 3000 ton garnalen aangevoerd en 104 ton andere vis (vooral schol en tong) door de boomkorvisserij. In totaal werd uit dit gebied ca. 3320 ton vis¹ aangevoerd, hetgeen een economische waarde vertegenwoordigt van een kleine € 10 miljoen.

Sportvisserij

Uit de laatste in opdracht van Sportvisserij Nederland door TNS NIPO uitgevoerde enquête over de zeesportvisserij (2006), blijkt dat van de

twee miljoen sportvissers in Nederland 650.000 personen onder de categorie zeesportvisser valt en dat deze categorie jaarlijks een omzet van 127 miljoen euro genereert. De Noordzee staat bovenaan voor wat betreft het aantal visbezoeken, gevolgd door het Zeeuwse Deltagebied en de Waddenzee. Hoeveel zeesportvissers specifiek in het N2000 gebied Noordzeekustzone vissen is niet exact bekend. Wel zijn een paar trends aan te geven over waar, wanneer en hoe er wordt gevestigd. Eind 2009 is een samenwerkingsproject Sportvisserij Nederland/Imares gestart om een beter inzicht te krijgen in sportvisserijvangsten. Deze informatie zal, samen met informatie over zeesportvisserij gerelateerde bestedingen, de komende jaren beschikbaar komen.

Bootvisserij

Sportvissers die met een eigen boot vissen in de Noordzeekustzone zijn aangewezen op de in de nabijheid gelegen havens en trailerhellingen. Grotere sportvisserij- of charterschepen hebben de diverse Waddenhavens en Den Helder als uitvalsbasis. In het zomerseizoen wordt met name op makreel gevestigd en daarbij zal vooral het zuidelijk deel van de Noordzeekustzone worden bevestigd.

¹ Gemiddelde getallen, gemeten over 2006 – 2008.

De zeeprik is een belangrijke doelsoort.

De wrakvisserij met kleine boten en gespecialiseerde charterboten speelt zich doorgaans verder op zee af buiten de Noordzeekustzone.

Kantvisserij

Voor de sportvissers die vanaf de kant vissen, zijn binnen de Noordzeekustzone de stranden van de Wadden-eilanden en het kustgebied tussen Den Helder en Bergen van belang. Van oost naar west nemen de aantallen sportvissers toe. Daar waar de Noordzeestranden van de eilanden toegankelijk zijn via strandopgangen

wordt door eilanders en toeristen op zeebaars en bot gevestigd; vooral in de zomer, nazomer en vroege herfst – overdag en ook 's nachts.

De aan het vaste land van Noord-Holland gelegen kustzone tot Bergen biedt door de combinatie van vele strandopgangen, strekdammen en stranden goede vismogelijkheden. Dit is het gebied met een sportvisstraditie die teruggaat naar begin jaren zestig; vooral in het najaar werd van de strekdammen veel gevestigd op gul (kleine kabeljauw) en wijting. De gultangsten zijn geleidelijk afgenomen

en nu wordt er vooral 's zomers en in de herfst vanaf de strekdammen of het strand op zeebaars en platvis gevestigd. Ook worden er wedstrijden gevestigd.

Habitattypen en instandhoudingsdoelstellingen

Centraal in de aanwijzing van N2000 gebieden staan verbetering en instandhouding van natuurwaarden. Het beheerplan zal gaan invullen of en zo ja welke gebruiksfuncties voor dat doel bijsturing nodig zullen hebben.

De meeste habitatrichtlijngebieden in de Noordzee zijn aangewezen ter bescherming van het habitattypetype 1110. Hieronder vallen de permanent met zeewater bedekte zandbanken, te weten: de Noordzeekustzone, de Vlake van de Raan, Doggersbank en Voordelta.

Naast bescherming van deze gebieden worden in de Habitatrichtlijn ook soorten aangeduid die representatief kunnen zijn voor het habitattypetype. Zo zijn de bruinvis en de grijze en de gewone zeehond als habitattypesoorten aangemeld. De bescherming van deze mobiele soorten is een puzzel op zich. Gebiedsgerichte bescherming voor soorten die door de gehele Noordzee voorkomen, is niet per se het meest effectief. Dit zijn overigens niet de enige habitattypesoorten; ook de zeeprik, rivierprik

Kerend tij

Sportvisserij Nederland spreekt in haar beleidsnota 'Kerend tij' als verwachting uit dat:

- het belang van de Noordzeekustzone zal toenemen met de toenemende belangstelling voor de zeebaarsvisserij;
- herstel van kabeljauwstand zal, vanwege de goede visstekken en goede bereikbaarheid van de op het vasteland gelegen visstekken tussen Den Helder en Petten, leiden tot hernieuwde belangstelling voor de wintervisserij.
- gelet op de potentie van de Noordzeekustzone de sportvisserij substantieel zal bijdragen aan de economie van de kustplaatsen;
- sportvisserij in de Noordzeekustzone een in de Natura 2000-doelstellingen goed inpasbare activiteit is.

Sportvisserij
Nederland

Kerend tij
Sportvisserij in het Waddengebied

en fint zijn in het ontwerp aangewezen als habitattoorten.

Gevolgen aanwijzing

Gevolg van de aanwijzing is dat de minister in de Noordzeekustzone de permanent onder water staande zandbanken en een aantal habitattoorten wil beschermen. Daarnaast zullen in dat gebied ook twintig vogelsoorten voor bescherming in aanmerking komen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn.

De bekendste daarvan zijn de eider-eend, zwarte zee-eend, scholekster en diverse plevieren en strandlopers.

Vanwege de ongunstige staat van instandhouding van het habitattypetype 1110 in de Noordzee zal volgens het ontwerp in de Noordzeekustzone een traject van habitattherstel in worden

gezet. Dat vereist de richtlijn van Nederland. In het voortoetsrapport wordt duidelijk dat het met name de bodemberoerende visserij en de zandsuppleties zijn die de grootste bedreiging voor het habitattypetype vormen. Voor wat betreft de sportvisserij worden geen significante effecten verwacht op natuurdoelen. Dat

geldt ook voor de vangst van de habitattoort fint door sport vissers. **V**

De bodemberoerende visserij en zandsuppleties vormen de grootste bedreiging voor het habitattypetype.

Natura 2000

Natura 2000 is een netwerk van beschermde natuurgebieden, dat door de lidstaten van de Europese Unie ter bescherming van gebieden (natuurlijke habitat) en van soorten wordt opgezet. Het netwerk zal in totaal circa 10-15% van de oppervlakte van de EU omvatten. Het programma is gebaseerd op diverse verdragen. In de EU wordt N2000 inhoud gegeven via de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn, in natuurbeschermersjargon aangeduid als de VHR. In Nederland is de Natuurbeschermingswet 1998 het instrument dat gebruikt wordt om de natuur te beschermen en N2000 inhoud te geven.

De Nbwet voorziet in een systeem van vergunningen, aanwijzings- en andere besluiten en beheerplannen voor aangewezen of aan te wijzen gebieden. Op grond hiervan werden aanvankelijk in Nederland 162 gebieden benoemd als N2000 gebieden. Recentelijk zijn daar nog een vijftal gebieden op de Noordzee bijgekomen.

De Noordzeekustzone is aangewezen voor de volgende trekvissoorten (opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG, geen prioritaire soorten):

– H1095 Zeeprik

– H1099 Rivierprik

– H1103 Fint

